

Novostavda

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Dr. Gregor Žerjav

Dne 27. junija je minilo deset let, odkar je umrl veliki voditelj, državnik in politik dr. Gregor Žerjav.

Posebno v današnjih hudih časih, ki jih preži naš narod, pogrešamo prerano umrlega dr. Gregorja Žerjava. Želeli bi, da bi nam še vedno stal ob strani s svojim neizčrpnim optimizmom, z bogastvom idej in iniciativ, s svojo blestečo prepričevalnostjo in s svetlim vzgledom neutrudljive delavnosti, ki ni poznala oddiha do zadnje ure njegovega življenja. Mogoče nam je prav zato tako kmalu umrl, ker je preveč delal, več kakor premore zdrav človek. A on je bil zadnja leta zelo bolan. Vsi smo to videli in vedeli in se bali zanj. Saj nam je bil najbližji in najboljši. Vendar je šel dr. Žerjav z velikim samozatajevanjem preko samega sebe in delal, delal vse dneve in noči z nadčloveškim naporom za nas vse, ne meneč se zase, za svoje telesne tegobe, videč pred seboj le dolžnosti velikega narodovega voditelja...

Delavstvo ne bo nikdar pozabilo dr. Gregorja Žerjava. Z veliko hvaležnostjo se spominja svojega prijatelja in borca za socialne pravice. Kot minister za socialno politiko in kot minister za šume in rudnike je dr. Žerjav

ustvaril temelje socialni zakonodaji in s svojo državniško modrostjo gradil Jugoslavijo, v kateri bi naj ne bili uresničeni samo naši nacionalni ideali, ampak tudi rešeno vprašanje osakdanjega kruha, delovnih pogojev in preskrbe za primer bolezni, onemoglosti in starosti.

Nastop dr. Žerjava v našem javnem življenju pomeni dokončni obračun z nazadnjaškim meščanskim liberalizmom, ki se je vplavljal v solzavem rodoljubarstvu, pri tem pa gojil egoistični individualizem, ki je bil v bistvu protiljudski. Že na shodu narodno-radikalnega dijaštva v Trstu leta 1905. je dr. Žerjav jasno izpovedal, da je narodno delo lahko samo socialno. Izrekel je geslo «Iz naroda za narod» in s tem usmeril delo za narod na najširše osnove. Delo za narod se ne more izživeti samo za en stan ali eno kasto. Vsi stanovi morajo biti deležni dela za narod. Dr. Žerjav je rekel: «Kaj nam pomagata veletrgovina in veleobrt s svojimi milijonarji, če ni slovenskega ljudstva ž njo in pred njo.» Kakor že leta 1905., tako je tudi pozneje vse življenje dr. Žerjav zagovarjal le ono narodno delo, ki je ščitilo gospodarsko in socialno šibke sloje, med katere spadajo v prvi vrsti ravno delavci.

Pred novo žetvijo

Letošnja žitna letina bo zaostajala za lansko za 20%. Za izvoz bo ostalo 20 tisoč vagonov

Spričo letošnjih prepogostih in ponekod naravnost katastrofalnih vremenskih nezd in nevesčnosti je še do pred kratkim v naši javnosti prevladovalo splošno prepričanje, da bo letošnja žitna letina prav slaba in se je računalo, da bo nasproti lanskemu slabša najmanj za 30 do 35%. Zadnje dni pa so priznani strokovnjaki pisali v gospodarskem tisku, da so se izgledi znatno izboljšali in da bo letošnja žetev nazadovala za lansko le za približno 20%. V ostalih državah srednje Evrope bo letošnja žetev srednje dobra, izredno slaba pa bo v Italiji, kar nam daje izgleda na uspešen izvoz našega žita na italijanski trg po zelo ugodnih cenah. Te naše izgleda podpira še dejstvo, da bo letošnji žitni pridelek v Ameriki zelo slab in pičel, tako da se nam ni bati premočne ameriške konkurence, zlasti še, ker si vse države, predvsem pa velesile, ustvarjajo ogromne vojne zaloge in rezerve.

V naši državi smo letos zasejali s pšenico okrog 2.200.000 hektarjev zemlje in je pričakovati, da bomo pridelali približno po deset metr-

skih stotov pšenice na vsakem hektarju. Minister za kmetijstvo Bešlić je izjavil, da bo znašal letošnji celotni jugoslovanski pridelek pšenice v najboljšem primeru kakih 240.000 do 250.000 vagonov. Za lastno notranjo porabo bomo potrebovali okrog 230.000 vagonov in bo ostalo za izvoz komaj vsega skupaj 15.000 do 20.000 vagonov. Kakšna bo odkupna cena za pšenico, zaenkrat še ni znano. Kmetijske zbornice zahtevajo, da mora «Prizad» plačevati letošnjo pšenico kmetom vsaj po 180 dinarjev, kmetijsko ministrstvo pa je mnenja, da naj bi se določila odkupna cena na 160 dinarjev, dočim so predstavniki konzumentskih interesov zahtevali še nižjo ceno, in sicer največ do 140 dinarjev. Končna odločitev o tem važnem našem narodno-gospodarskem življenjskem vprašanju bo padla v najkrajšem času v ministrskem svetu in je le želeli, da bi bila taka, da bi bili zadovoljni vsi prizadeti krogi, enako kmetje, kakor tudi konzumenti. Na vsak način in brezpogojno pa se morajo preprečiti še o pravem času usodne napake iz prejšnjih let, ko smo izvozili v tujino pre-

Onemoglost in starost

Rudarsko delavstvo plača za socialno zavarovanje povprečno 22%. Obremenitev je odločno previsoka in jemlje zavarovanju socialni značaj

K najvažnejšim panogam socialnega zavarovanja nedvomno spada invalidno in starostno zavarovanje. Kulturne države tem panogam zavarovanja posvečajo največjo pažnjo, zlasti pa skrbje, da so ta zavarovanja vedno finančno tako urejena, da morejo izpolnjevati svoje zakonite dolžnosti. V novejšem času, ko so tako zvana rentna zavarovanja po svetu doživela najtežje krize, se uveljavljajo najbolj dalekosežne reforme tega zavarovanja, vse v namenu, da se za stalno zagotovi finančno ravnovesje in pa da se primerno poceni ta panoga zavarovanja, da premije postanejo znosljive za slabo plačano rudarsko delavstvo. Tako so n. pr. zlasti v Nemčiji rudarsko zavarovanje tesneje povezali s splošnim delavskim zavarovanjem. Tudi v bivši Čehoslovaški republiki so šla stremljenja za združitvijo rudarskega s splošnim delavskim zavarovanjem. Tradicija, da hodijo rudarska zavarovanja svoja lastna pota, je sicer še vedno zelo močna tudi med rudarskim delavstvom samim, vendar pa postajajo težave zavarovanj vedno občutljivejše in potiskajo tradicijo v stran. Pri nas zaenkrat še ni dozorel čas, da bi govorili o tesnejši povezanosti rudarskega in splošnega delavskega zavarovanja, nedvomno bo pa ta čas prišel.

Rentno zavarovanje rudarjev se v Sloveniji še vedno razvija normalno. Premija je izredno visoka, ker znaša 14%, tako da rudarsko delavstvo za socialno zavarovanje plača povprečno 22%, odnosno 11%, iz lastnih sredstev za bolniško in rentno zavarovanje. Ta obremenitev je odločno previsoka in jemlje temu zavarovanju socialen značaj. Kar nerazumljivo se zdi, da rudarska podjetja, predvsem Trboveljska premogokopna družba, ne prevzame nase del sanacijskih bremen. To bi Trboveljska premogokopna družba morala čimprej storiti, ker družba tudi prostovoljno ni zboljšala rudarskega socialnega zavarovanja v smeri večjih dajatev, kakor je to storila n. pr. Kranjska industrijska družba. Kljub izredno visoki premiji pa so pokojnine v poprečju zelo nizke ter znašajo din 5.112 za člana in leto, v splošnem delavskem zavarovanju pri 3%ni premiji in desetletni zavarovalni dobi pa znaša povprečna pokojnina Din 3.108. Te številke dovolj zgovorno govore, kako znatno zboljšano bi moglo biti rudarsko zavarovanje, ako bi se razvijalo v sklopu splošnega delavskega zavarovanja. Pokojninski oddelek Glavne bratovske skladnice ima 12.352 članov, od česar odpade na Trboveljsko premogokopno družbo 42,67%, na Kranjsko industrijsko družbo pa 28,09%. Na staležu upokojencev pa je deležna Trboveljska premogokopna družba za 58,87%. Tudi ta številka pove svoje in bi morala družbo prisiliti, da se resneje zanima za sanacijo pokojninskega zavarovanja njenih rudarjev. Položaj postaja dejansko nevzdržen, ako vemo, da mora 1000 zavarovancev vzdrževati 210 upokojencev. Tako težo bi mogli zavarovanci nositi krajši čas, toda po sedanjih uspehih sodeč, bo to izredno stanje trajalo še dolgo vrsto let.

Posebni skladi, ki so predvideni za sanacijo bratovskih skladnic, imajo še zelo malo premoženja.

Zelo značilni so podatki o posebnih skladih. Izredni podporni skladi imajo malenkostno premoženje. Največje premoženje ima sklad bratovske skladnice na Jesenicah v znesku din 63.184, za njo pride Trboveljska premogokopna družba z zneskom din 51.076. V ta sklad prispevajo samo delavci, edino pri Kranjski industrijski družbi nosi polovico prispevkov tudi podjetje. Trboveljska premogokopna družba za naloge izrednega podpornega sklada nima razumevanja. Poseben zobozdravstveni sklad ima samo bratovska skladnica na Jesenicah.

Tudi panoga pokojninskega zavarovanja izkazuje precej visok zaostanek na neplačanih prispevkih, in to v znesku din 2.055.485. Letno poročilo Glavne bratovske skladnice ne pove, na katero podjetje odpade največ zaostanka.

V kako neugodnih finančnih prilikah se giblje pokojninsko zavarovanje rudarjev pove dejstvo, da odpade na osebo letno din 1.346 prispevkov, izdatkov pa din 1.333. V splošnem delavskem zavarovanju odpade na zavarovanca letno povprečno din 278 prispevkov.

Pri takem stanju pokojninskega zavarovanja rudarjev je naravno, da se ta panoga zavarovanja ne more posvetiti velevažnim in prepotrebim preventivnim nalogam, ki med rudarskim delavstvom gotovo niso majhne. Posebno važno bi bilo sodelovanje te panoge zavarovanja pri zaščiti otrok, dalje pri izpopolnjevanju stanovanjske kulture med rudarji. Stanovanjske prilike so v nekaterih revirjih prav žalostne. Ponekod mora delavstvo prihajati na delo po več ur daleč.

več žita po nizkih cenah, pozneje smo pa morali sami za drag denar kupovati pšenico v inozemstvu, dočim so celé pokrajine v pasivnej-

ših predelih naše domovine dobesedno stradale in mnogokje ljudje leto in dan niso videli kruha na svoji mizi.

Prehrana

Glavni vzrok nezadostne prehrane so nizki zaslužki. Vprašanje napredka in samoohranitve naroda

Za telesno ugodje, sposobnost in odpornost proti boleznim je neogibno potrebna zadostna in zdrava prehrana.

Znano je, da je posebno pri otrokih prehrana važen činitelj pri telesnem in duševnem razvoju. Prav otroci pa najbolj trpe zaradi neprimerne prehrane. Največ slabo prehranjenih otrok dobimo v velikih družinah, ki imajo nizke prejemke. Statistike iz raznih držav dokazujejo, da sta sicer povprečna teža in velikost otrok zadnjih dvajset let precej narasli. Vendar je narasla pri otrokih v imovitih družinah mnogo bolj, kakor pa n. pr. v delavskih družinah, ki se morajo boriti z gmotnimi težavami. Zato je v delavskih družinah največ otrok, ki so slabokrvni in rahitični ali ki trpe na kroničnih infekcijskih boleznih.

Glavni vzrok nezadostne prehrane so nizki zaslužki. Povišanje zaslužkov je zato najvažnejše vprašanje gospodarske, zdravstvene in socialne politike ter vprašanje napredka in samoohranitve naroda sploh.

V nekaterih državah hočejo zboljšati prehrano najširših slojev tudi na ta način, da javna oblast stalno posreduje, da se najnujnejše življenjske potrebe ne draže in da so slabo situiranim slojem na razpolago cenena in zdrava živila. V Združenih državah ameriških in na Švedskem so organizirane javne aprovizacije, ki na trgu nakupijo velike količine živil in jih potem po znižani ceni prodajajo revnejšemu prebivalstvu. V Ameriki in na Angleškem je organizirana posebna akcija za konsum mleka. Tako je na Angleškem 7000 obratov, ki zaposlujejo dva in pol milijona delavcev, kjer se dnevno deli mleko po zmerni ceni. Na ta način se je podvojil konsum mleka. Na Švedskem dobe otroci, če to starši žele, po šolah ceneno malo južino, ki obstoji iz ene tretjine litra mleka, surovega masla, sira, sadja in med septembrom in marcem tudi primerno količino ribjega olja. Z mlečno prehrano delavcev in otrok se hoče vplivati tudi na pravilnost in izdatnost prehrane same. Dokazano je, da se veliko družin v okviru svojih prejemkov nepravilno hrani. Tudi pri nas imamo že po nekaterih šolah uveden mlečni zajtrk.

Na smotrnost prehrane se v raznih državah polaga največja važnost. V Ameriki posluje več strokovnih uradov, ki potom radija in predavanj poučujejo prebivalstvo, kako se mora hraniti. Vendar pa od te učenosti ljudstvo mnogo ne bo imelo, dokler se socialne razmere ne zboljšajo. Pri neki priliki je rekel prezident Roosevelt: «Vsa predavanja o vprašanjih prehrane bodo ostala brez uspeha, če ne bo ljudstvo v položaju, da potrebna živila tudi lahko kupi.»

Če hočemo zboljšati prehrano, da bomo imeli zdrav in delasposoben narod, potem moramo zboljšati zaslužke, to je prva zahteva, ki jo postavljamo, če razmišljamo: zakaj ljudje tako slabo jedo. Vzoredno z zvišanjem prejemkov se pa mora organizirati živilski trg. Ne sme se dopustiti, da se živila prekomerno draže in da si predvsem prekupci prisvajajo dobičke, ki jim ne gredo. Prav tako je važno, da se z nizkimi železniškimi tarifami omogoči, da pridejo v mestne in industrijske okoliše na trg živila tudi iz oddaljenih krajev, kjer se živila sedaj težje vnovčijo. Na živilskih trgih bi nastala večja konkurenca, cene bi padle, zaslužili bi pa pri prodaji tudi oni kmetovalci, ki danes ne morejo vnovčiti svojih agrarnih produktov.

Naše delavnice

Zboljšati se morajo higijenske in tehnično-varnostne razmere v delavnicah. Nadzorstvo inspekcije dela je izpopolniti

Kadar govorimo o zboljšanju delovnih pogojev, vedno le mislimo na višino mezd in na dolžino delovnega časa. V nemar pa puščamo zahtevo, da se zboljšajo higijenske in tehnično-varnostne razmere v naših delavnicah. To ni prav. Kajti od ureditve naših delavnic je marsikaj odvisno in delavstvo ne bi smelo zamuditi nobene prilike, da uveljavi svoje zahteve, da se ureditev naših delavnic zboljša. Marsikatera bolezen bi bila prihranjena delavcu, če bi bile naše delavnice v higijenskem pogledu po predpisih urejene in marsikatera nesreča se ne bi zgodila, če bi bile v delavnicah na razpolago vse varnostne naprave. Vsaka bolezen in nesreča pomeni za delavca nepopravljivo izgubo na zaslužku in delovni sposobnosti in naj mu stoji ob strani še tako dobro izpeljano socialno zavarovanje. Marsikateri delavec ne bi tako zgodaj ostarel in postal nesposoben za delo, če bi ne bil primoran delati v nezdravih delavnicah.

Zakon o zaščiti delavcev ima obširne predpise, kakšni morajo biti higijenski pogoji za delo. Pravilnik k zakonu o inspekciji dela še podrobno predpisuje, kako morajo biti urejene delavnice. Doberšen del teh lepih predpisov se običajno ne izpolnjuje in redke so one delavnice, o katerih se

lahko reče, da so v higijenskem pogledu v redu.

Večja industrijska podjetja so nekako še urejena tako, da v obratnih prostorih odgovarjajo obratni prostori zdravstvenim in tehnično varnostnim predpisom. Pa še tu se pogosto dogaja, da je delavstvo vse preveč izpostavljeno nesnagi, mrazu in slabemu zraku. Naravnost neznosne so pa razmere v tem pogledu v raznih obrtniških delavnicah. Navadno se nahajajo obrtniške delavnice v nezdravih in temnih prostorih, kjer mora slej ali prej oboleti še tako zdrav delavec. Večkrat je v delavnicah mnogo preveč delavcev zaposlenih, kot bi to dopuščala velikost prostora. Kdo se potem še čudi, če je delavstvo izpostavljeno najrazličnejšim infekcijskim boleznim in da telesno propada v letih, ko bi moralo biti za delo še popolnoma sposobno.

Nadzorstvo nad ureditvijo delavnic bi moralo biti natančnejše in strožje, kot je pa danes. Ne želimo ničesar drugega, kot da se prično že veljavna zakonita določila izvajati. Naloga inspekcije dela je, da stalno nadzira vse delavnice in tudi odločno odpravi vse, kar ni v skladu z zakonitimi predpisi. Da bo pa to lahko vršila inspekcija dela, je treba uradu dovolj strokovno izvežbanega osebja. Ni pričakovati, da bi inspekcija dela s parimi uradniki lahko nadzirala na tisoče delavnic.

Beseda dana vez velja; ne moč zemlje, ne moč neba in ne pekla ognjena sila vezi ne bode razrušila.

(Sim. Jenko)

Razgled po svetu

Socialno - gospodarski:

11 milijonov brezposelnih

Radikalna ameriška strokovna organizacija CIO je objavila svoje letno poročilo. Vodja CIO John L. Lewis pravi v poročilu, da predstavlja 11 milijonov brezposelnih in ostali milijoni občanov, kateri so odvisni od javnih podpor, rastočo nevarnost sedanjemu režimu. Narod še vedno preživlja krizo, kakor še nikdar prej. Če vlada ne bo storila vse, da uspešno reši to vprašanje zaposlitve, preti katastrofa.

Tujci v Parizu

Prefekt pariškega okraja je izjavil, da se v njegovem okraju stalno podpira 15.500 brezposelnih tujcev. To pa zaradi tega, ker je Francija sklenila poseben dogovor z gotovimi državami o vzajemni pomoči brezposelnih. Zato mora Francija te podpore izplačevati. Dnevno se izplača do 200.000 frankov.

Slaba prehrana

Rumunsko revnejše prebivalstvo, predvsem kmetje in delavstvo, uživa zelo enostavno in ceneno hrano, ker živi pač v zelo slabih gmotnih razmerah. Preteklo leto je bilo v Rumuniji za prehrano prebivalstvo zaklanih 1.044.072 glav velike rogate živine, 34.516 bivolov, 1.495.089 ovac in ovnov, 27.865 koz, 793.231 prasičev in 797 konj. Iz statističnih podatkov je razvidno, da 81% vsega mesa poje mestno prebivalstvo, ostanek pa kmetje in delavstvo. Povprečna poraba mesa slehernega rumunskega državljanca znaša nekaj manj, kakor 12 kg na leto, kar je v primerjavi z drugimi evropskimi državami zelo malo.

Za male ljudi

Edina češka politična organizacija «Narodna zajednica» je ustanovila posebno sekcijo, v kateri sodelujejo strokovnjaki iz kopalniških, turističnih, gostinskih in telesnovzgojnih krogov, z namenom, da še letos izvede obširno akcijo za poletni odpočitek delavcev, nameščencev, obrtnikov in sploh socialno slabše stoječih slojev na Češkem in Moravskem. Zbrana so že znatna sredstva v ta človekoljubni namen. Ustanovljeni sta bili še posebni sekciji za očiščenje javnega življenja korupcije in za določitev minimalnih plač in cen vsem življenjskim potrebščinam z upoštevanjem dela in prosperitete gospodarskih podjetij.

„Garderoba“ za otroke

V majhnem mestu Roztoky pri Pragi je bil te dni odprt moderen otroški dom, ki predstavlja najmodernejšo pridobitev na področju higijene in notranje ureditve v vsej srednji Evropi. Posebna novost tega zavoda je tako imenovana «garderoba za otroke», v kateri lahko zaposleni starši za gotov čas puščajo pod nadzorstvom in v popolni oskrbi svoje otroke in medtem brez skrbi izvršujejo svoje opravke.

Elektrifikacija kmetijstva

V Nemčiji obratuje danes v kmetijstvu že skoro dva milijona električnih motorjev, ki imajo kakih šest do osem milijonov konjskih sil. Ta razvoj motorizacije nemškega kmetijstva predstavlja veliko fizično olajšanje za nemške kmete. Računa se, da sta ta dva milijona električnih motorjev prihranila nemškemu kmetu najmanj štiri milijone delovnih ur, oziroma da si je vsak nemški kmet (katerih je deset milijonov) prihranil vsak dan po eno uro težkega dela. Današnja proizvodnja električne energije v Nemčiji je narasla že na približno devet milijonov kilovatnih ur in jo nameravajo dvigniti v okviru Göringove gospodarske štiritletke še za tri milijone kilovatnih ur. Cene toka v kmetijski svrhe se stalno pocenjujejo.

Politični:

Pogodbe s Turčijo

Že začetkom meseca maja je Turčija sklenila z Anglijo vojaško zvezo. Nato je podpisala Turčija tudi vojaško pogodbo z Egiptom in Francijo. Za demokratske države je zveza s Turčijo izredne važnosti. Zagotovljena je zaveznikom popolna nadoblast na vsem vzhodnem delu Sredozemlja in ob Dardanelah. Francija je za plačilo, da je stopila Turčija na stran demokratskih držav, odstopila Aleksandrett, ki ga takoj prevzame Turčija pod svojo oblast. Anglija in Francija sta dosegli velik uspeh, da se jima je pravzaprav na ceneni način posrečilo pridobiti za zaveznika Turčijo, kajti s tem sta pridobili zaveznitvo tudi Iraka, Perzije in Afganistana.

Spori na Daljnem vzhodu

Japonska vojska še naprej oblega angleško naselbino v Tjencinu, navzlic ostrim protestom Anglije. Na vse načine se trudi Anglija, da bi spor mirno rešila, če tudi Japonska ne kaže prav nobene volje, da ustreže angleškim zahtevam. Japonci so celo odredili blokado važnega pristanišča v Svatovu, potom katerega dobivajo velike kitajske pokrajine živila. Namen japonskih ukrepov je, da se prepreči vsaka zunanja pomoč Kitajcem in se jih na ta način še bolj oslabi v boju z Japonci. Zadnji čas so Japonci pričeli tudi vojaško akcijo na mongolsko-mandžurskih mejah, da tudi Rusijo izločijo iz zveze s Kitajsko. Japonci so spoznali, da bojev s Kitajci nikdar ne bodo zaključili v svoj prid, dokler bo Kitajska uživala podporo Anglije in Rusije. Dosedaj se Japonci niso upali nastopiti proti Angliji in Rusiji, če tudi so vedeli, da dobivajo z obmejnih postojank prav s pomočjo teh dveh držav orožje in živila. Sedanji čas pa, ko misli Japonska, da sta Rusija in Anglija angažirani v Evropi, smatra za ugoden, da razčisti situacijo na ozemlju, kjer so njeni interesi najbolj prizadeti. Seveda uživa Japonska za svoj ofenzivni nastop proti Angliji in Rusiji vso podporo Nemčije in Italije.

Pogajanja z Rusijo

Še pred nekaj leti bi Anglija dosegla vojaško zaveznitvo Rusije veliko lažje kot je pa to slučaj danes. Anglija in Francija sta prevzeli najširše jamstvo skoraj za vse države, ki leže med Rusijo in Evropo: za Turčijo, Rumunijo in Poljsko z Gdanskim. Preko ozemelj teh držav se sedaj Rusija nima bati vojnih presenečenj s strani Nemčije, ki je gotovo najjačji nasprotnik Rusije. Avtomatično bi branili Rusijo pred vsakim napadom tudi Anglija in Francija s tem, da bi njenim obmejnimi državam priskočili na pomoč. Za Rusijo je pa še vedno odprto vprašanje njenih meja napram baltičkim državam. Zato na obrambo teh držav polaga Rusija pri pogajanjih z Anglijo največjo važnost in noče v ničemer popustiti. Ker je Anglija primorana iskati zaveznitvo Rusije, se bo tudi slej ali prej udala pritisku, ki prihaja iz Moskve. Poroča se, da je v resnici angleška vlada že pristala na zahtevano izrecno jamstvo za baltičke države, če tudi te države jamstva niso zahtevale, pač na zahtevo Rusije. Po najnovejših francosko-angleških predlogih naj bi vsebovala pogodba z Rusijo, takojšnjo avtomatično pomoč vsaki izmed pogodbenih držav, ki bi bili napadeni ali ogroženi, takojšnjo pomoč vsaki izmed držav, za katere bi prevzele jamstvo Anglija, Francija in Rusija, takojšnjo pomoč vsaki izmed pogodbenih držav, ki bi se zapletla v vojno zaradi izvajanja tega jamstva. Pričakuje se, da bo dokončni dogovor tudi v najkrajšem času podpisan.

TEKOM TEDNA

Uvoz sladkorja

V naši državi potrošimo na osebo letno štiri in pol kilograma sladkorja. Navzlic tako skromnemu konsumu pa do letošnje nove kampanje ne bomo imeli dovolj domačega sladkorja na razpolago. Izšla je uredba, po kateri je dovoljen uvoz 12.000 vagonov sladkorja. Za velik del uvoženega sladkorja se ne bo zahtevalo uvozne carine, za drugi del uvoženega sladkorja je pa carina znatno znižana. Uvoženi sladkor bo zato v detajlni prodaji za tri do štiri dinarje cenejši, kakor pa je bil domači sladkor. Vsekakor se bo moralo znižati davščine na sladkor. Skupna davčna obremenitev enega kilograma sladkorja znaša 213,75%. Za tako važno življenjsko potrebnost kakor je sladkor, je to gotovo veliko preveč. Konsum se ne bo mogel nikdar povečati, če bo sladkor tako drag kakor je bil doslej. Uvažati sladkorja ne bi bilo treba. Naše tovarne ne izrabijo svoje kapacitete. Vsi pogoji so dani, da se pri nas lahko pridela toliko sladkorne pese, kolikor je potrebno za izdelavo sladkorja, ki bi kril vso potrebnost v državi. Le obdavčitev sladkorja se mora zmanjšati, da bodo boljše cene za sladkorno peso in znatno nižje cene za sladkor, ki pride v konsum. Skrajni čas je, da pridejo kompetentni faktorji do spoznanja, da pomenijo visoke obdavčitve sladkorja le nepopravljivo izgubo v bilanci našega narodnega gospodarstva.

= Nj. Vel. kralj Peter II. prebiva v družbi svoje matere Nj. Vel. kraljice Marije v prvem delu letošnjih počitnic v Miločeru v južni Dalmaciji in dela neprestano izlete v bližnjo in daljno okolico. Drugi del svojih letošnjih počitnic pa bosta prebila kralj in kraljica na Bledu.

= Dr. Mehmed Spaho, prometni minister in podpredsednik JRZ, je dne 28. t. m. nenadoma umrl v Beogradu. Zadel ga je srčna kap.

= Novi viničarski red. Na izrednem zasedanju je banski svet obravnaval nov viničarski red. Načrt nove uredbe v glavnem predvideva, da bo uvedena obvezna kvalifikacija za viničarje, da bodo določene za viničarje minimalne mezde, da bo zagotovljena viničarjem relativna službena starost (tekem 5 let moreta viničar in vinogradnik samo pod določenimi pogoji razvezati službeno razmerje) in da bo ustanovljen posebni viničarski sklad, iz katerega se bodo črpala sredstva za preskrbo viničarjev v najtežjih slučajih bolezni, delanemožnosti in smrti. Uradno poročilo o novi uredbi samo priznava, da v pravnem pogledu načrt viničarskega reda ni na višku. Viničarsko vprašanje ni samo socialnega značaja, ampak je tudi nacionalne važnosti, ker so viničarji najštevilnejši delavski stan v naših obmejnih krajih. Zato bi bilo želeli, da dobe viničarji popolno uredbo, ki ureja njihovo službeno razmerje in nedvomno ni koristno, da bi se dalo viničarjem samo nekaj in ne vse, kar zahtevajo.

= Zagreb zida. V Zagrebu bodo pričeli v kratkem graditi novo palačo ekonomske komercialne visoke šole, ki bo veljala nad deset milijonov dinarjev. V Ljubljani pa bi nekateri krogi radi ukinili nad 70 let stari vadinici na učiteljsku iz enostavnega obdobja in neopravičljivega stališča, da se namesti nekaj razredov ženske realne gimnazije v učilnicah učiteljskega, v katerih poslujeta sedaj moška in ženska vadinica. Zakon pa točno določa, da učiteljske mora imeti kot

svoj bistveni sestavni del obe vadinici in v poslopju učiteljskega ne sme biti nobenega drugega zavoda ali ustanove. Baje ne more priti do soglasja glede stavbišča med mestno občino in bansko upravo, na katerem naj bi se zgradilo novo poslopje za žensko gimnazijo, za katero je denar že zagotovljen in banska uprava že dve leti nalaga anuitete za odplačilo tozadavnega posojila. Dočim Hrvati in Srbi pridno zidajo in ustanavljajo nove učne zavode, je pri nas v nevarnosti obstoj vzornega učnega zavoda, ki ima svojo svetlo in divnih uspehov polno sedemdesetletno tradicijo za seboj.

= Moderna avtomobilska cesta Zagreb—Beograd se bo pričela še letos graditi in bodo prva dela na 10 km dolgem odseku Dugo selo—Božjakovina pri Zagrebu oddana 4. julija t. l. Stroški za teh 10 km ceste so preračunani na 18.870.622 dinarjev.

= Nove znamke bo izdalo letos naše poštno ministrstvo v proslavo 550-letnice velike zgodovinske bitke na Kosovem polju. Nove znamke bodo imele slike kneza Lazarja in Miloša Obilića.

= V tovarni «Bata» v Borovu pri Vukovaru se je preteklo soboto pričel običajni vsakoletni 14-dnevni plačani dopust vsega delavstva in vse tovarne popolnoma počivajo.

= Po uradni cerkveni statistiki je živelo 1. julija 1937. leta v Jugoslaviji 5.854.313 oseb rimsko-katoliške veroizpovedi.

= Poljski sezonski delavci iz okolice Osijeka se nočejo odzvati na pogojeno poljsko delo v Francijo, ker so potni in ostali stroški previsoki.

= Umestna odločba. Ban drinske banovine je ustanovil več izpitnih komisij, pred katerimi bodo morale polagati specialne izpite iz splošne izobrazbe vse osebe, ki prosijo za dovoljenje in pravico za vodstvo gostinskih obratov.

= Ministrstvo za telesno vzgojo naroda bo priredilo v času od 30. julija do 30. avgusta na Durmitorju poseben tečaj za izobrazbo planinskih vodnikov.

= Vsa večja mesta in vasi v vsej savski in primorski banovini z Zagrebom in Splitom na čelu se pripravljajo na veličastne proslave 60-letnice rojstva hrvaškega narodnega voditelja dr. Mačka, ki bodo 16. julija letos.

= Kulturni teden bodo imeli v Zagrebu od 26. avgusta do 2. septembra 1939.

= V prihodnji sezoni bo zagrebško Narodno gledališče slavilo stoletnico svoje drame.

= Cesta Zagreb—Sušak se bo še letos pričela modernizirati, betonirati in tlakovati in je že zagotovljen tozadavni potrební kredit v znesku 120 milijonov dinarjev. Slovenija pa nikakor ne more priti do življenjsko prepotrebne jadranske ceste, ki je že davno strasirana.

= Obalni delavci v Metkoviću so stopili v stavko, ker delodajalci niso hoteli pristati na njihove pogoje glede vprašanja nameščenja delavcev.

= Škoda po povodnji, ki je zadnje tedne zadela krški, brežiški, kočevski in slovenjgraški okraj, je uradno cenjena na 50 milijonov dinarjev.

= Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala v maju 25,86 din in je bila za 1,15 din višja nego lani v maju ter 3,59 din višja nego v maju 1936. Navzlic temu povečanju v zadnjih letih vidimo, da povprečna dnevna zavarovana mezda še vedno zaostaja v primeri z zadnjimi leti pred gospodarsko krizo, saj je znašala v maju 1930 26,59 din. Skupna dnevna zavarovana mezda pa je znašala v maju 2,683.000 dinarjev, t. j. za 202.000 din več kakor lani v istem mesecu.

= Rudnik Stanovsko je bil drugi na dražbi in ga je zopet kupil zagrebški industrijalec Kosta Milinov.

Amerika, Anglija in Francija

Zadnjič smo poročili na tem mestu del poročila ravnatelja Mednarodnega urada dela, kjer razpravlja o «oboroženem miru» in o posledicah, ki so vsled tega nastale v prizadetih državah. V prvi polovici leta 1938. je nastal gospodarski zastoj, ki so ga države skušale prebroditi z različnimi ukrepi. Kaj so v tem pogledu storile Amerika, Anglija in Francija, poročamo danes, ko navajamo podatke ravnatelja Mednarodnega urada dela.

Med sredino leta 1937. in mesecem majem 1938. je padla proizvodnja v Ameriki za 35%. Cene na veliko so padle za 9 točk. Nasprotno onemu, kar se je odigralo v dobi krize leta 1929., pa je obrestna mera postala skrajno nizka in vloge v bankah se niso znatneje spremenile. Ameriška vlada je izdala celo vrsto ukrepov, da se ne bi ponovili rezultati iz leta 1929. Opustila je tako imenovano «sterilizacijo» zlata, uvoženega iz inozemstva. Federalne banke so pričele kupovati papirje na svobodnem tržišču. Zakoniti minimum rezerv pri afiliranih bankah je bil znižan. Ti ukrepi so dovedli do obilne ponudbe cenenih kapitalov, kar je pač glavni pogoj gospodarskega napredka. Vlada je s svoje strani poskrbela za uporabo in kroženje teh razpoložljivih kreditov. Na eni strani je vlada olajšala financiranje zasebnih podjetij, razširjajoč pravice za podeljevanje kreditov na svoj posebni finančni urad za gospodarsko obnovo, na drugi strani pa je sama izkoriščala znaten del teh kreditov v svrhu obnove. Že sami ti ukrepi so mnogo pripomogli k izboljšanju položaja.

Tako se je spustila Amerika v uspešno borbo proti novi svetovni krizi, ki je na pohodu.

V Angliji se je kriza pojavila leta 1938. v manjši meri kakor v Ameriki. Tudi v Angliji obrestna mera ni narasla, vendar so bile cene angleških proizvodov znatno višje v razmerju z dolarjem. Zato je prišlo do depresiacije angleškega funta približno za 5% v drugi polovici leta 1938., kar je izzvalo vidno izboljšanje položaja.

Toda za uresničenje svojega oborožitvenega programa, ki obsega tudi zaposlitev znatnega dela brezposelnih, je angleška vlada povečala davke za 274 milijonov funtov šterlingov, dočim je na posodo vzela le 132 milijonov. Izvedba

njenega oborožitvenega načrta v dobi 1939/40 pa zahteva novih 380 milijonov posojila in 250 milijonov zvišanja davkov in taks.

Dočim služi v Angliji oborožitveno delo istočasno tudi gospodarski obnovi angleškega imperija, so se druge države zatekle k javnim delom, da bi ohranile kupno moč in preprečile krizo. Tak primer je z Dansko in Švico.

Na Francoskem je imela evolucija drugačen videz. Kapital ni imel zaupanja v notranji finančni položaj in kredit je postal nedostopen. V maju leta 1938. je prišlo zopet do splošnega povečanja davkov za 8%. Ustvarjeni so bili novi davki, istočasno pa tudi znatni prihranki v javni upravi. Investicije je podpirala država s svoje strani z znatnimi davčnimi olajšavami vsem onim podjetjem, katerih produkcija je prekosila višino proizvodnje pred krizo, in pa onim, ki dobička ne razdeljujejo med svoje delničarje, temveč ga sproti investirajo v nove naprave ter naposled tudi še onim tovarnam, ki producirajo izdelke za izvoz v tujino. Poleg tega je vlada izmenjala režim štirideseturnega delovnega tedna z namenom, da poveča proizvodnjo.

Zahvaljujoč se tem ukrepom so se kapitali ponovno pričeli vračati v Francijo. Fond za izenačenje tečajev je vrnil okrog 20 milijard frankov, obrestna mera za dolgoročne in kratkoročne kredite je padla in splošna proizvodnja se je dvignila za 13,5%. Ker pa traja mednarodna napetost kar naprej, je prišlo do novih odlokov in ukrepov. Uvedena je bila nova taksa, in sicer enoodstotna taksa za oboroževanje na vse prodaje, izvzemši le nekaj predmetov, na primer kruh, mleko itd. Ukinjene so bile razne državne subvencije, izdatki za javna dela v civilne svrhe pa so bili izdatno reducirani.

Mezdna gibanja

Živilska stroka

Kakor smo že poročali, je delavstvo pivovarne «Union» v mezdnem gibanju. Delavstvo je svoje predloge predložilo upravi, ta pa je poklicala obratne zaupnike na poseben razgovor ter jim razložila položaj pivovarne in dejala, da ni misliti na splošen povišek in na deputatno pivo. Sporočila je, da je uprava ponovno pripravljena nuditi delavstvu isto povišanje, kakor so ga dosegli lani, namreč, da se vsem izplača za mesec junij, julij in avgust ter tudi za mesec september, kar je bilo lani le pogojno, naslednje mesečne doklade:

Za mezni razred z dnevno mezdo:	Mesečna doklada:
od din 49,50	din 180.—
" " 40,60	" 150.—
" " 38,85	" 150.—
" " 36,10	" 135.—
" " 33,10	" 120.—
" " 24.—	" 90.—

Delavski zaupniki so sporočili podjetju, da bodo izjavo podjetja sporočili delavstvu, katero bo potem odločilo o nadaljnjem koraku.

V petek dne 23. t. m. se je vršil sestanek vsega delavstva, na katerem se je točno razložil položaj, toda delavstvo vztraja pri svojem in zahteva, da se mu vrne vsaj ono, kar mu je bilo pred leti odvzeto, t. j. da se mu zviša mezda za 12% in da se vrne deputatno pivo. Zaupnikom je bilo naročeno, da naj sporoče upravi, da želi delavstvo čimprej pogajanja, katera naj se vršijo že prihodnji teden.

= Socialno-zdravstveno delo. Protituberkulozna liga v Rušah je tekom štirih mesecev letošnjega leta razdelila revni šolski mladini 1257 litrov mleka in 1126 hlebov kruha v skupni vrednosti 4471 din.

Ali že veste?

— da je še leta 1870. moral vsak češki in moravski kmet skrbeti za prehrano približno enega sohrzavljanca, ki se ni neposredno bavil s kmetijstvom, dočim mora danes skrbeti za prehrano že treh sohrzavljanov. Pač pa se je od takratnega prideleka po 11 meterskih stotov pšenice na vsak hektar dvignil sedanji pridelek na 19,7 meter, stota pšenice, rž od 10,2 na 18,1, ječmen od 10,7 na 20,2 in oves od 8,4 na 18,9 meterskega stota;

— da so se vse tri dosedanje razcepljene organizacije abstinentov združile v enotno Češko abstinentno zvezo;

— da je na Češkem 51 splošnih javnih bolnišnic z 12.188 posteljami in da bodo že v najbližji bodočnosti odprli v podeželskih mestih 13 novih velikih in najmodernejše urejenih bolnišnic;

— da ima mestna občina v Pragi na svojih posestvih in na javnih nasadih okrog 60.000 različnih sadnih dreves, med njimi okrog 4800 čresenj in da tako mesto v znatni meri preskrbuje svoje prebivalce z zdravim in cenanim sadjem;

— da se je dvignila produkcija bencina v Italiji po zasedbi Albanije v zadnjih tednih za 36%, produkcija nafte pa celo za 68%, napram preteklemu letu;

— da so na Češkem uvedli posebne vlake, ki dovažajo po znižani ceni v Prago s širokega podežlja in iz vseh smeri kmečke in delavske otroke, da si ogledujejo v praških gledaliških dramske in operne češke predstave. V V enem mesecu je obiskalo praško opero nad 8000 otrok s podežlja;

— da ima Sokol na Češkem in Moravskem nad 1000 sokolskih domov in bosta letos zgrajena v Pragi in Budjevicah dva nova sokolska doma, ki bosta veljala nad 20.000.000 čeških kron;

— da proizvaja Madžarska danes že nad 30 vagonov nafte na dan in to po večini na ozemlju tik ob naši državni meji;

— da postajajo francosko-nemški trgovinski odnošaji vedno bolj slabotni in da je padel francoski uvoz iz Nemčije po vrednosti za 250 milijonov frankov na 1 milijardo frankov v primerjavi z uvozom v istem času lanskega leta, dočim je francoski izvoz v Nemčijo nazadoval za 112 milijonov na 556 milijonov frankov;

— da je Chamberlain izjavil, da je francosko-jugoslovanski sporazum z dne 11. novembra 1927 še vedno v veljavi in da določa ta sporazum, da morata obe državi sporazumno proučiti vsa vprašanja, ki ogrožajo njune zunanje interese;

— da je poteklo 75 let, odkar je bilo prvič izdelano tako imenovano Martinovo jeklo po metodi Pierra Martina s pomočjo regeneratorskega sistema Siemens. Danes se izdeluje s pomočjo metode Simens-Martin v Angliji in v Združenih državah ameriških 91 odstotkov, v Nemčiji pa 50 odstotkov vsega jekla. V preteklih 75 letih sta bili izdelani po tej metodi dve tretjini celokupnega jekla na svetu.

— da se bo s češkim zlatom, ki ga bodo Angleži izročili Nemčiji zlata podlaga Reichsbanke štirikrat povečala;

— da je v Rumuniji predpisana kazen 15.000 lejev za one «narodne poslance», ki bi se pokazali indiferentne napram delu novega «parlamenta»;

— da bo Jugoslavija v najkrajšem času tudi «de iure» priznala samostojno Slovaško;

— da so Slovaki v Bačkem Petrovcu v Vojvodini, kjer so zelo gosto naseljeni, odklonili obisk slovaških dijakov iz Bratislave, ki so hoteli priti na obisk v našo državo v uniformah Hlin-kovih gardistov;

— da so Maniu, Mihalake, Lupu in ostali narodni voditelji v Rumuniji odklonili, da bi prišli v senat uniformirani, kakor to zahteva novi zakon in da bodo zaradi tega izgubili svoje senatorske mandate;

— da so na Norveškem o priliki lanskega rekrutiranja našli nekega 20-letnega mladeniča nepismenega in da je norveška vlada zaradi tega uvedla najstrožjo preiskavo. Občina, v kateri je dorasel ta mladenič kot pastir brez staršev, je bila obsojena, da je plačala mladeniču 5000 norveških kron odškodnine in da ga je morala dati izsolati na svoje stroške;

— da je veljala zgraditev ruskega paviljona na newyorški svetovni razstavi nad 200 milijonov dinarjev in da stoji sredi tega, podkvasto zgrajenega in najluksuznejše opremljenega paviljona 90 metrov visok steber, ki nosi na vrhu orjaški kip ruskega delavca;

— da je bil v Beogradu ustanovljen najmodernejše urejen centralni ribogojni zavod z obširnimi ribniki, dristišči itd.;

— da živi v Jugoslaviji približno 45 tisoč Čehov in nad 80 tisoč Slovakov;

— da so pričeli v Beogradu graditi veliko akademsko menzo;

— da so naši živinorejci, ki že itak živijo v obupnih razmerah, kar najtežje prizadeti s prepovedjo uvoza naše živine v Italijo zaradi nekaterih primerov slinavke, ki se je ugotovila na živalih pri obmejnem pregledu;

— da je znano veliko nemško podjetje I. G. Farbenindustrie izkazalo v zadnji bilanci 136 milijonov mark brutto dobička napram 105 milijonom v preteklem letu;

— da se obeta letos v Jugoslaviji izredno bogata sadna letina in da pristojni krogi že proučujejo možnost, kako bi se dal višek sadja, ki ga ne bomo mogli izvoziti v tujino, konzervirati;

— da sta se znani nemški velepodjetji «Siemens und Halske A. G.» in «Schuckert und Comp.» združili v eno podjetje in da je predvidena njuna povečana aktivnost v inozemstvu;

— da je v Nemčiji pod najstrožjo kaznijo prepovedana brzina vožnje v mestih nad 60 km in na prostih avtomobilskih cestah nad 100 km na uro. S tem računa nemška vlada, da se bo prihranilo na leto okrog 67 milijonov litrov bencina;

— da je v Nemčiji pod najstrožjo kaznijo prepovedana brzina vožnje v mestih nad 60 km in na prostih avtomobilskih cestah nad 100 km na uro. S tem računa nemška vlada, da se bo prihranilo na leto okrog 67 milijonov litrov bencina;

Vsaki osebi — družini nudi stalni zastavek „MARA“ Maribor, Orožnova 6 Celje, Slomškov trg 1 Pleštinca — razpošiljalnica nogavice in pleštinca

Za pomlad

otroške, moške, damske nogavice, otroške jopce, kapce, čeveljčke, sandale, dobite najceneje v velikih izbirah pri

„LUNA“

Maribor, samo Glavni trg 24

Ugoden nakup manufakture pri

I. TRPIN - U

Oglejte si izložbe. Blago in cene govorijo!

Posteljne odeje

z belo vato močno prešite (dom. izdelek) od din 70.— naprej, samo pri

A. ŠTUHEC

specijalna trgovina - izdelovanje post. odej
Maribor, Stolna ulica 5

Iz naših delavskih krajev

Delavski kulturni dan

Izvrševalni odbor NSZ vabi vse podružnice gorenjskega in ljubljanskega okrožja, da se polnoštevilno udeležijo skupnega izleta, ki se bo vršil dne 23. julija v Ziri. Zirovska podružnica bo na ta dan priredila svojo vrtno veselico. Obenem naj bi bil ta dan tudi propagandni kulturni delavski dan gorenjskega naprednega delavstva. Izleta se naj udeležijo vsi tovariši gorenjskih podružnic in ljubljanskega okrožja. Vse podružnice pa prosimo, da nam do 14. julija t. l. sporoče udeležbo in želje, ki jih imajo posamezne podružnice.

Okrožni odbor NSZ

v Mariboru

Predsedstvo Okrožnega odbora NSZ za mariborsko okrožje sklicuje za nedeljo dne 2. julija t. l. ob devetih dopoldne v gostilni «Paternu» v Dravogradu 2. sejo Okrožnega odbora z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo okrožnega podpredsednika; 2. poročilo okrožnega tajnika; 3. volitve obratnih zaupnikov; 4. položaj delavstva ob meji; 5. akcija za razširjenje našega pokreta; 6. samostojni predlogi; 7. slučajnosti. — Glede na važnost dnevnega reda prosimo vse podružnice, da gotovo pošljejo svoje delegate, t. j. predsednika, tajnika podružnice ali njihove namestnike na sejo.

Jesenice

Krajevna bratovska skladnica na Jesenicah razpisuje za mesec julij 1939 naslednji vrstni red zdravniške službe ob nedeljah: 2. julija g. dr. Čeh Milan; 9. julija g. dr. Keržan Bartol; 16. julija g. dr. Hafner Jože; 23. julija g. dr. Čeh Milan; 30. julija g. dr. Keržan Bartol.

Maribor

Naš prvi pešizlet. Mariborsko članstvo NSZ priredi v nedeljo 16. t. m. svoj prvi letošnji pešizlet v neznan smer. Vodstvo izleta bo poskrbelo za godbo in pevce. Podrobnosti izleta izvedo člani lahko v tajništvu, samo smer izleta ostane tajna do odhoda. Izletna točka ne bo daleč od Maribora in hoja ne naporna, toliko smemo izdati.

Slaba stavbinska sezona v Mariboru. Naši stavbinski delavci imajo letos podaljšan dopust. Izredno slaba stavbna sezona je pustila lepo število stavbinskih delavcev še v brezposelnosti. Nekateri stavbe, ki so se pričele graditi, stoje negotove in čakajo menda boljših časov. S koncem leta poteče kolektivna pogodba med stavbinskimi podjetji in delavci in se bo treba pripraviti za čas, ko bo kolektivna pogodba v nevarnosti. Prihodnji teden bo imelo članstvo NSZ svoj sestanek, na katerega že sedaj opozarjamo vse stavbinske delavce.

Ali bodo ali ne? Delavstvo se po tovarnah izprašuje, ali bodo julija volitve obratnih zaupnikov ali ne. Nekateri baje trosijo po tovarnah govorice, da volitev ne bo in da bodo sedanji obratni zaupniki do konca leta obdržali svoje funkcije. Tudi se najdejo taki, ki svetujejo delavstvu, naj se abstinira pri volitvah in tako pokaže svojo nejevoljo proti večkratnemu odlaganju volitev. Ti imajo gotovo svoje skrite namene in bi radi v kalnem ribarili. Vsak zaveden delavec se bo volitev gotovo udeležil in volil po svoji vesti. NSZ bo postavila v vseh tovarnah svoje liste in bo nacionalno zavedno delavstvo povsod volilo s plavimi listki.

Mestna podjetja v Mariboru in zaupniki. Kr. banska uprava je na osnovi § 36 zakona o zaščiti delavcev odločila, da se razveljavijo vsi njeni razpisi, s katerimi so bile zapisane volitve delavskih zaupnikov v vseh mestnih podjetjih mestne občine v Mariboru, z naslednjo motivacijo: «V smislu § 36 zakona o zaščiti delavcev je smatrati, da je služba delavcev in nameščencev vseh državnih in samoupravnih ustanov, če je njihov službeni odnos urejen s statutom, pragmatiko in pod., javnopravnega značaja. Glede na to takih uslužbencev ni mogoče smatrati za pomožne osebe v smislu direktiv cit. zakona, zaradi česar ti uslužbenci ne morejo biti člani sindikalnih organizacij, kakor tudi ne morejo voliti svojih zaupnikov.

Službeni odnos delavcev mestne občine mariborske je reguliran s službenim redom, sprejetim po mestnem svetu mariborskem dne 8. aprila 1937 in velja za vse stalno zaposlene delavce mestne občine. Ker je torej službeni odnos teh delavcev urejen s posebnimi predpisi in so mestna podjetja samoupravne ustanove, je smatrati, da je njihova služba javnopravnega značaja. Zato delavci mestnih podjetij mestne občine v Mariboru ne morejo biti člani sindikalnih organizacij in ne morejo voliti delavskih zaupnikov. Izjema velja le za nestalne delavce, katerih službeni odnos ni reguliran s posebnimi predpisi. Le-ti morejo namreč še nadalje voliti svoje zaupnike, vendar mora znašati njihovo število vsaj 10.»

Radeče

Ustanovni občni zbor podružnice NSZ v Radečah se bo vršil v nedeljo dne 2. julija po prvi maši, in sicer v prostorih gostilne «Jadran» (Rogelj). Na ustanovni občni zbor vabimo vse napredno delavstvo in nameščence v Radečah, kakor tudi iz bližnje okolice. Na občni zbor bo prišel zastopnik centrale iz Ljubljane, kateri bo poročal o splošni situaciji ter važnih delavskih vprašanjih.

Pečovnik

Zaradi meznega gibanja je potrebno, da se temeljito pogovorimo in zato je odbor podružnice NSZ sklical za nedeljo dne 2. julija t. l. ob devetih dopoldne širšo sejo, katera naj bi se vršila v gostilni v Pečovniku pri kamnolomu. Na sestanek bo prišel tudi zastopnik centrale.

Medvode

Vse tovariše podružnice prosimo, da točno plačujejo članarino in da čimprej poravnajo zaostanek, da moremo redno obračunavati s centralo in da bo tako tudi vsak član prejemal v redu «Novo Pravdo». Pri vstopu v organizacijo se je sicer vsak obvezal, da bo redno izpolnjeval svoje članske dolžnosti in s tem tudi, da bo redno plačeval članarino, toda opaža se, da se nekateri ne zavedajo svojih dolžnosti in zato se lahko tudi zgodi, da tudi podružnica ne bo ščitila njihovih pravic. Zato resno opozarjamo vse one, ki radi pozabljajo na članarino, da odslej naprej redno plačujejo, da ne bo potem kakih neprilik.

Žerjav — Črna

Članski sestanek podružnice NSZ bo v nedeljo 2. julija v hotelu Hobel ob pol desetih dopoldne. Ker se bodo pri sestanku obravnavala najvažnejša vprašanja delavske socialne politike, naprošamo tovariše, da se sestanka zagotovo in točno udeležijo.